

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztési szállítás:

a szentegyházutczába, Kendeffy-ház 487 számánál.

Kiadó hivatal:

Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:

Egyenyedenként 3, félre 6 pft, külföldre évenyenként 4 pft.

Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.

Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bérletdíj és minden négyhásas egy sor után számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szerelmi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előfizetés, hirdetés, reklamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

Előfizetési figyelmeztetés!

Lapjaink october-decemberi évnegyedére folyóvást előfizethetni helyben STEIN JÁNOS könyvkereskedésében, s vidéken posta útján ugyanezen kereskedésbe czimezendő levelek által. Előfizetési díj: évnegyedre 3 pft.

SZÉTEKINTÉSEK.

(Vége.)

Csak el kell sorolnunk olvasóink előtt a városokat, melyek a Dsumna és Ganges között fekszenek, hogy meggyőzzük az iránt, miszerint ebben az aránylag oly kicsin Duabban vannak összeszorítva mind azon helyek, a melyek Havelock thron hőstettei s Nena Sahib borzasztó mészárlásai, Wheeler irtóztos halála s Bernard betegágyoni kimulása által ismeretesek. A Dsumna mellett találjuk, éjszakra délre menőleg, elsőben is Delhit, mely előtt jelenleg, Barnard s Reed után, Wilson már mint harmadik angol főparancsnok kísérti szerencsétjét; ott leljük Agrát, a melynek csekély helyőrsége nem tudván magát a lázadók sérgén keresztülvágni, most attól az erődben ostrom alá van véve s epedve várja a fölmentést; ott van Allahabad, hol Neill ezredes, a ki jelenleg Havelock sérgénben szolgál, még június elején szétverte a lázadókat. A két folyó között, nem messze Delhitől, éjszakra fekszik Mirut, a forradalom első tüzhelye, s ettől keletre, túl a Gangesen, Nereily, hol a szípiókat szintén leverték. Végül Allahabadtól a Gangesen fölfelé menve, előttünk áll Fultchpur s Cawnpur, hol Nena Sahib a szent folyam hullámai azok vérével festé, kik az előbbi városból elfutva, az utóbbiban Wheeler ezredes alatt capituláltak, s a hol Havelock megtörtölő fegyvere a vad pri-béket három vagy négy ízben sújtá; még tovább éjszak felé Bithur, ezen Havelock által szétrombolt orfészke a maharattok utolsó főnöke fogadott fiának.

A háboru ezen színhelye még csak déli részén nyer tovább terjedést azáltal, hogy itt az alig egy éve bekebelezett s most általános lázadásnak indult Oudh királyság közvetlen határos a Gangessel. Ennek fővárosa Lucknowban egy marok európai helyőrség, Lawrence halála után is, még folyóvást hő-sileg tartja magát. De fájdalom, még nem ütött nekik a váltás órája, mivel Havelock, a seregében kiütött cholera következtében, kénytelen volt visszafordulni, miután Bithur mellett már a Gangesen átkelt s a Nana Sahib csordánépét a folyó túlpartján megverte volna: most Cawnpurban várja az erősí-

tést.) Bengál maga is ugyan valamennyi szípió ezredeinek feloszlása után teljes zsidbátság állapotjába esett: de hadi színhelynek többé nem nevezhető, miután a Ganges mellett Benaresben tett lázadási kísérletek felsültek, valamint a Patnához közel fekvő Dinapurban megkísértett fölkelés sem sikerült. Mert „a Bentinck”-hozta sürgönyök szerint Arrah, hol a dinapuri lázadók megfészkeltek volt magokat, a Ghazipurból oda sietett helyőrség által valóban be lön vételve.

E szerint a Ganges alsó része, a melynél Ghazipur is fekszik, Benares és Dinapur között, ismét tisztítva volna s a harez színhelye újból Duab és Oudhra szorítóknak. Mind az, valami Hindostan többi részeiben, Középpindia s Dekkan félfüggelgen államaiban, sőt legujabban a bombay-i elnökségben is történt, bizonyára a legaggályosabb jelenségek láncolatát képi a jövőre nézve, — kivált ha gondolóra vesszük, miképp a bombay-i elnökségben, a harezias maharattok földén, történtek a kolapuri és sattarai legujabb összeküvések; — azonban új harezzi tér, oly lázadási tüzhely, honnan a fölkelés tovább harapózhatnék, még mostanig ottan sehol sem alakult.

*) Ujabb hírek szerint újból megindult Lucknow felé Szerk.

MÉG EGYSZER AZ ELPUSZTULT MAGYAR EGYHÁZAKRÓL.

III.

Nemzeti s vallásos életünk érdekében eljött az idő, hogy már valahára férfiasan lépünk fel. A haza eloláhosodott helységet ismét megmagyarosítanunk, a kihalt egyházakat feltámasztanunk többé lehetetlen; de a megmaradtakat fentartanunk, a további elkorcsosulásnak útját vágunk igenis lehet, s egyenesen tőlünk függ. Csudálatos! Körösi Csoma, s később Reguly s mások is Ázsiába vándoroltak, nemzetünk ös-törzseit fölfedezedők s nagyjaink áldozatteljes részvéte s a közönség érdekeltségé kísérté vállaltaik, s közelebből midőn Güttlaiff angol missionarius jelentése után a lapokban elterjedt a hír, hogy China közelében 3 millió magyart fedezett fel, a nemzet köz-öröm ragadta meg. Lelkesültünk fényes ábrándokért. S itthon lábaink alatt, s oldalaink mellett ki hagytuk halni nemzetünk ezereit! Hunyadi János vára körül, melynek márványteremében a keresztényiség sorsáról s nyugat civilizációjának megmentéséről tanácskoztak magyar elődeink, a környék eloláhosodott. A magyar helységeknek részint csak nyomai, részint kevés népszámra olvadt egyházai állanak Tordason. mely a forradalom előtt leggazdagabb egyház volt; a nép nem érti többé a

nyelvet. A Maros tere, mely egészen magyar volt, alig mutat fel néhány ép magyar helységet a városokon kívül. És mindennek egyházi szerkezetünk hiányos volta az oka. Tekintsük a maroknyi szász nemzetét. Mi az oka, hogy ennyi idegen elem között rég fel nem olvadt? Egyenesen alapos egyházi szervezete. Papjait dus jövedelemmel látta el, iskoláit korszerű szellemben rendezte, s consistoriális szervezete megóvta a nemzetet. Nálunk az alapos számítás, ez okos előrelátás hiányzott. És most látjuk, mire vezetett politikánk, s hová juttattak, kik nemzeti s egyházi életünket kezeikben tartották.

Nem lehet, nem szabad elvesznünk! Rendeznünk kell magunkat. Számba vennünk a megfogyott serget.

A volt magyar megyékben a még fenlevő egyházakat a deserta ekkleziák vagyonaik alapján lehetőleg gazdagon el kell látnunk. Ha ez elég nem lesz, minden helységnek vannak köz-birtokai, commune terrenum, ezekből s a leendő tagosítás alkalmával, Magyarország példájára, szakasszassék annyi mindenütt, mely a papot és iskolamestert kényelmesen ellátja.

Hogy pedig az kivihető legyen, az egyházkerületek szervezete alakíttassék mindenütt a hazában a protestantizmus szelleme szerint. Mindenik egyházkerület a világiakból az egyes egyházak szótöbbsége szerint szabadon és függetlenül válaszson egy világi gondnokot, curatort, s legalább 10 világi tanácsost, egyházi vidéki consistort, és csak is három évre. Ezek az évenként legalább kétszer, összesen éstavaszzsal tartandó gyűléseken, partialis synodusokon, az egyház és iskola ügyeiről a papsággal közösen tanácskozzanak. Intézzék el, az elpusztult egyházak jövedelmei melyik élő egyházakhoz csatoltassanak, hogy mindenütt kellő papi és iskolai jövedelem biztosíttassék, a nép minden megrovása nélkül. Ezen egyház-megyei gondnokok és tanácsnokok minden három évben új választás alá esvén, a dolgok élén mindig hazafias-érzelmű, vallásos és közbizodalomban álló férfiak leendnek, kik népszerűségöknél fogva mindent keresztül vihetnek. A papság tekintélye általok új fényre emeltetik. Az egyházi élet, kivált ha a papi tisztviselők is három évenként újból választatnak, mozgást és elevenséget kap. A protestantizmus elve: „Mindeneiket megpróbáljátok, és a mi jó, azt tartsátok meg.” életbe lépik, s a vallás és nevelés ügye a rothadt kezelés alól kiszabadul, s új élet, s új virulat kezdődik. A jelen szerkezet mellett pedig ok nélküli minden hazafi-áldozat. Elfogunk veszni menthetetlenül.

ALADÁR.

Eredeti beszély.

Gr. Bethlen Zsigmond-tól.

III.

(Folytatás.)

Gyorsan haladtak a felbőszült orosz-lányként rohanó Aladár után Geiza és barátai. Végre egy mulatókert tágas terén megállapodva, kivonva zsebeiből két pisztolyt: „Válassz, húsz lépésről lövünk, egyszerre.”

„De barátom! mondd legalább okát haragodnak.”

„Az említit nem szükséges. Előre tudtam, hogy oly gyáva leszel s vonakodni fogsz a párbajtól.”

„Barátim! hallottátok e szidalmakat, látjátok, hogy becsületelem megkivánja, ide a pisztolyokkal. Te Lajos, jelt megfogsz adni.”

A két ellen egymástól húsz lépés szemközt megállott: „Egy, kettő, három.”

E percben két lövés esett; egyik a légből; a más Geizát földre teríté.

„Isten veled angyali Margit, isten-borzátok mosolygó reményeim!” Mond Geiza gyöngé hangon.

„Irgalmas ég, mit cselekedtem!” Kiált Aladár kétségbeesetten, átlátva vétkes, féltékenységből eredő meggondolatlan tettét. „Oh! borzasztó történet! hova tudott szenvedélyem ragadni. Geiza! meg tudsz-e bocsátni bűnös lelkemnek? Utálatos féltékenységem felzavará elmemet és gyilkos lelttem legnemesebb szívű barátomnak. Oh! bocsáss meg, kedves barátom!”

„Édes Aladár!” Mond a karján ejtett seb véréstése miatt elgyengült Geiza. Bocsnától, minthogy nem nehezteltem, szó sincs. Remélem, ez esemény, melynek könnyen lehetett volna rossz következménye, megörvösölte szenvedélyedet, mi vétkeid tettekre vezethetett volna. Fájdalmaimat enyhíti azon tudat, hogy ez adta vissza barátságot az emberiségnek. — S most adjátok tudtukra holgyeinknek párbajunk szerencsés kimenetelét. Nekem orvost küldjétek.”

„Engedd irántad elkövetett vétkemet azáltal bár némileg helyrehoznom, hogy fölgögyulálsodig melletted lehessenek, téged ápolván.”

„S hát menyegződ, holnapután esküvőd napja; angyali arád mellett van helyed.”

„Oh, Iln! vajjon meg fog-e nekem valaha bocsátni? Hisz én nagyon vétkeztem angyaltiszta lelke ellen.”

„Aladár! ő téged a legtisztább érzettel szeret. Bocsnátától meg lehetsz győződve, am-bár nagy bűn volt, szíve hűségében kételkedni. A legnemesebb lélek, a legdelebb nő jellem van párosulva magasztos alakjával. Értsd meg őt, és a mennyei üdv édenkertjében fogjátok boldogságotok örömpajait éldelni.

Mig egy barátai közül a holgyekhez sietett; őket a történetek felől értesítendő, az-alatt a két jó barát karöltve haladt a vendéglő felé.

* * *

A már említett erkélyes piaci ház igen csinosan burtozott fogadási termében ült Iln egy támlányban, bánatos feje alabstrom karjaira volt támasztva; nagy, kék szemei könnyteljesek; mosolya szenvedés kinyomatu, egész valóján a mély bánat, belküzde a bizonyta-

lanságnak vala látható. Reménydús jövője kéj-mámorából, egyszerre a kételyek tömkelegébe süllyedt. Szegény gyermek! még nem tudja, hogy ő tulajdonképpen indoka e párbajnak. Számolta a perczeket, hogy tudomást nyerjen a történetek felől. Várta a tudósítást, de rettegelt is attól. Ha gondolatai borús egét egy-egy remény sugára jegyese megmaradásának fel is világosítá, mindannyiszor villámként sújtá alá azon tudat, hogy Aladár szenvedélydühétől elsodortatva, legjobb barátját talán meg is öli. Ártatlanul, mert Geiza arca oly nyugodt, oly erőnyes kinyomatu volt, midőn Aladárt engedte, hogy ártatlanságában kételkedni lehetetlen volt. Tudta a mellett, miként szereti Geiza Margitot, s viszont, tudta, hogy Geiza jó barátja esküvéje napját választá, melyen Margit kezét megkérendi szülőitől, hogy ezen ünnepély kettős boldogság által még emlékeztetesebbé váljék. Sajnálta Margitot, hogy éppen jegyese egy a nők legboldogtalanabbika. Bámulatos, hogy annyi nemű körülmény öszhalmozása, melyeknek egyike is elég lenne egy gyöngye teremtményt lesújtani, nem vala képes erejét megtörni. Vallásos nyugalommal nézett a sors jó vagy rossz kimenetelére; zúgolódás nélkül várta a mennyei felség ítéletét jövője felé. Csendesben imádkozott a Mindenhatóhoz, mig a hevesebb indulatu Margit összekulcsolt kezekkel hangosan zokogott. A két anya látva leányaik állapotát, egymást támogaták azok vigasztalásában, s emlékeztették az Istenbeni bizaloma.

Egyszerre, örömsugárzó szemekkel betoppan a szobába egy körül-belül 50—52 éves öszbevegyült, nyiltképű, szép férfiú, kinek arcza a jószág ült. Az öreg gróf Árkosi Andrá, Iln édes atyja, ki éltét, mindenét leánya boldogítására szentelé; azonban nem felldvén hazáját, nemzetét. Ő valóságos jellem-

lelmépe volt a magyar főurnak. Hazájának hű fia és őrzője, vallásának pártolója, s a szegény nyomorodottnak édes atya. Búske volt, hogy főur és magyar, búske családja s őseire, de búske arra is, hogy mint méltó fia őseinek, mindent megtegyen, hazája fejedelme és nemzete érdekében. „Örüljétek leányok, egyik kedvesnek sincs semmi baja, a szeles, bolond ifjak szinte megölelik egymást; most a legjobb barátokként egymásnak karjai közt vannak.

IV.

A fennebb leírt események után mintegy négy héttel a brassói reform egyház ajtaja előtt számos fogat állott, roppant néptömeg tolongott a templom beljébe. Az egyszerű, fekete papíltöngyös lelkész előtt két pompás magyarbar öltözött párt pillantunk meg. Mindkét párnak szeméből boldogság, megelégedés árja sugárzott. Megilletődve, de szilárd hangon mondák mindnyájan esküjüket, mire a lelkész áldása következett, s megköttetett a szent frigy. Megzendült a karének és orgona, s ennek egyszerű, szívet emelő, lelket dicsőítő hangjai közt vonult a násznép ki az egyházból; a nép örömkönyekkel kísérte szemeivel, mig a kocskit eltntek. Rövid percz múlva az egyház előtti téren siri csend uralgott, hanem annál zajosabbá váltak az öreg Árkosi gróf terméje, mint-hogy a násznép egyenesen odatartott. És a két pár nem volt más, mint az előttünk már ismeretes Iln, Aladár, Geiza és Margit. A terembe érkezve, Aladár Iln előtt térdre borulva, csókolá szép neje kezét.

(Folytatjuk.)

Azért, most nem szólva a főegyházi-tanács és a közszinat egymással állásáról, csak a multra hivatkozva, annyit óhajtok hogy az egyházak és falusi iskolák ügyét kezelje csak is a közszinat, s a fő-felügyelő legyen a püspök ki a közszinathoz évenként az egész hazában létező egyházak és iskolák körülményes és kimerítő előterjesztést tegyen. A közszinatra ne csak esperesek és jegyzők, de mindenik egyházmegyéből legalább egy világi követ is jelenjék meg, kik a vidékeikben létező bajorokat és sérelmeket leplezetlenül előterjesztendik. S így az intézkedés alaposan és sikeresen történhetendik. Az egyház-megyéket ezen reformját a főegyházi-tanácsnak lenne teendője életbe léptetni, magánál csupán az anya-oskolák felügyeletét hagyván meg, s biztosait zsinatokra ellenőrzés s jó tanácsadás végett az egyházak és falusi iskolákra nézve kiküldhetvén, míg maga a főegyházi-tanács is országosan és három évenként újból választathatik s levelezheti az ő embert.

Ez uton remélem egyházi s nemzeti életünk hanyatlását helyrehozhatni. Ki jobb módokat és eszközöket tud, lépjen fel s vitassuk meg bővebben is e bizonynyallegédekesebb tárgyat, mit én jövő cikkemben ez uttal befejezek.

MÉDGYES LAJOS.

Mérnöki észrevételek.

Néhány mérnöki munkát áttekintésével biztatván meg, meggyőződtem, mily kellemetlen s fáradságos mindazokra, kik ily munkálatokkal foglalkoznak, vagy általuk érdekeltnek, ha több szomszéd helységek, más-más mérnök által vétetvén fel, azok különbözle telekkönyvi beosztásaival, felirataival, kifejezéseivel, szóval teljes munkálataival megösmernedni, vagy azokat összevasonlítani akarni.

Mind hasonlatosság, mind szépség, mind czélszerűség tekintetéből ajánlanám a t. érdekeltnek, és kérem a collega urakat e következőkre.

Fogadjuk el helyes felosztásért telek-könyvül azon rubrikázott íveket, melyeket környülményeink mindnyájunkkal megismerkedtetek, a vallomány-könyvek íveit felirataival, föld vagy telek-könyv névvel, azon változtatással, hogy a szántók területei is holdakban és öleken fejeztessenek ki, a véka és kupa vagy vetés szerén-ti kifejezés a szerint több vagy kevesebb, mint a hogy sürűbben, vagy ritkábban vetünk, tehát határozatlanabb. — Használjuk kifejezésünkben a holdakat, hol csak lehet, s négyesög öleket csak akkor, ha nem tesznek egy holdat; — jelenleg van kezemen egy 47-beli telek-könyv, mely így szól: „C sP. határ-terület teszen 4/836,210 □ ölet az cs. urbéres illetősége teszen 21,450 □ ölet; — ez éppen olyan, mintha azt mondanám, hogy e határ-felmérési költség került 138/576,832 vkrba — mind a két kifejezés oly gyermekies és fogalmát a mennyiségnek oly bajosan adja, hogy bozza plajbász kell, ha valamelyiket határozottan tudni akarjuk; e kifejezés csak olyannak való, kinek ösmereke csak egy váltó kr. terjed és fogalma egy □ ölet tud előállítani.

Minden telek-könyvek másolatát be kell adnia a birókosságnak az illető körületi felszámolási felügyelőségnek; de ez csak is akkor fogadja el, ha vorschiftsmessig;

ha nem az, köteles akkor a helység saját költségén egy oly telek-könyv megkésztetésére, s beadására; — tehát ha telek-könyveink nem szabályszerűek, azok másolását nem is adhatjuk be, mert akkor nem volna értelme e szónak „másolat”; erre vannak példák, hogy a telek-könyvekről ajánlatot a másolat, de minthogy ez a megkívántatokkal nem birt, nem csak hogy nem fogadtatott el, de újból a választmány által felmértet, hollánczozal, hol hozzá-vetöleg, kit mind lelkiösmereke, vagy tudománya vezetett, s tettek egy csomó ok nélküli munkát és egy rakás elkerülhető költséget.

Még valamiért fogadjuk el azon íveket. Moraliter talán senkit sem lehetne jobban büntetni, mintha rubrikázatnak, ezt tudjuk mily fatalis unalmas munka, s ezt kénytelen a mérnök vagy maga tenni, s akkor egyéb fontosabb dolga marad hátra, vagy segéde által és ez e büntetést nem érdemelvén meg, mert abból bizony nem sokat tanul, ha három hétig is folytonosan rubrikáz, — elkedvetlenedik, s az alatt ő is egyebet dolgozhatna mert egy iv tisztán is egy krrajczár s a litographiából is megkapni ugyanannyiért egy rubrikázott ívet: tehát anyagi érdek is szól mellette.

Több telek-könyvek szerkezete inventariumszerű és alaku; ez helytelen nézetem szerint azért is, mert a telek-könyv számai topograficus helyét jelölve ki a földeknek, szükséges, hogy barázdáról barázdára menjen bennök a rend és a szám, s ha valakinek inventarium kell, ott a betűszerinti kimutatás, ott megkaphatja bárki egy csomóban összes birtokát.

(Vége következik.)

SZÉKELY JÓZSEF.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Konstantinápoly. Febr. 2-kán reggel, mikor az argosi harangok imára hívják össze a buzgó Orthodox híveket, az Inachus — ma Planizza — kiszáradt folyoson túl beértem Argosba: az utas ha ma jár Argosban, nem hinné el, hogy még ez a város is valaha Görögön dicsőségének szinpadá volt, egy néhány egyszerű sárbázat pásztor, vagy földmives emberek kunyhóit látja, és csak is mikor az acropolisi utra felkanyarod, az ottani egybehalmozott kő és téglaromok, mik útját elég kényelmetlenül teszik, figyelmeztetik, hogy szent és régi városban, a Junónak szentelt Argosban jár.

A város felett mintegy negyed órányira emelkedik fel az Acropolis ez ma használatlan kő-romokban hever hellen, római, és velencei kezek nyomai látszanak építési módorán és anyagai szerkesztésén, 1822-ben Ipsilanti Demeter megkísérté ezen fellegvárat a Törökök hadi mozgalmi gátlása végett Morea védelmi pontjának felhasználni, hanem a víz, és eleség hiánya mián, kénytelen volt oda hagyni. Az Acropolis alatt van egy görög kolostor, az argosi Panagia — Sz. Mária tiszteletére szentelve, a hegység oldalában azon helyre építve, hol azt gyanítják, hogy az Acraea Juno temploma, állott semmi, ezen gyanítást teljes valóságra emelő régiségi emlékek nem léteznek azonban a hely színén vagy körötte.

Az alsó várostól dél-nyugotra van két ámphitheátrum, az egyik nagyobb és jobb karban lévő, mely a görög forradalom alkalmával nép-gyűlés helye is volt, a

másik kisebb az időtől inkább megemészte: a nagyobbiktól északra lehet látni egy római módorú épületet, mi egy templom felibe van emelve, ezért némely utasok a Képhisss templomának állítják, Klerk angol utas pedig madár-jós-áleánynak tekintő cyclopi fal-maradványokat, vízvezetőket láthatni az említett vár alatti helyen. A város körül fekete Syenit kő-bányákat mivelnek. Argosnak a fekvése kellemes, egy oly sigság végén, mi keltől nyugoti irányban Tyrenstől a Lerna mocsárokig 2 1/2 éjszaktól délre terjedve 5 órányi és mintegy 10 óra járányai mivelhető földet ad munkás-lakosainak, kik nagyobb-részt albaniai eredetűek, iparosok, tehetségesek természetnek földjeiken búzát, törökbuzát, rist, pamutot, dohányt. A jeleni város nincs fallal körül véve, tágas, nyílt helyen fekszik, jó levegője és jó víze van: a görög forradalomkor 5-or égett el, így lőn hamuvá mostan kezdenek újabb házakat építeni, lehet egynehány kávé, és vendég-házat is találni benne: a nem rég épült Sz. János egyháza, hellen iskola, két tanítóval, két nép-iskola, béke-birosági és tanácsi hely-hatóság teszik érdekessé Argost, a mi ma főhelye az Argolisi Eparchiának — megye- és sajátlag az argosi Démosnak — járás — is.

(Folytatjuk.)

Torda, sept. 23. 1857. — Másfél hete, hogy hideg szél, borult esős idő szüntelen váltják fel egymást s ezek között kétszer oly dér borította völgyeink szőlőaljai, törökbuzásait, mint november elein szokott lenni, nem is lehet egyebet várni, midőn nyugotfelől a havas büszke fejér fejével köszöntget felénk, s mintegy parancsolja téliöl-tonyeink elővételtét, ha a hűlést ki akarjuk kerülni.

Folyó hó 20-án d. u. 3 óratájt városunk alsó részében az ugynevezett ó-tordai temető alatt tűz támadt, mi csakhamar minthogy a szél által segítve volt 5 lakot, ezeken kívül szénabuglyákat, szalmakazlakat, istállókat, sertéslovakat lehamvaztolt. Nagy rémülést okozott, minthogy a szél oly dühösen futt ez alkalommal, mintha minden élőfát tövéből ki akart volna szaggatni, de folyama a Sina nevű szőlőhegy felé vette útját, és így gyuananyagot nem kaphatott.

A vészshirdető harangok kongására összesereglett nép egy része jól oltott, más része télenül tátozgott. Járasi főnökünk szóval, tettel előre ment, rajta kívül sok parancsoló volt még, kik egyik a másikéval ellenkezőleg rendelkeztek. Ez utolsónak jobb lett volna arra ügyelni, hogy némely tekerőket a szőlőszedéstől, evéstől, szóval a lopástól korlátozzanak.

Ar. Polján községe bírja Fekete János sejdítve a temető megett felmenő füstölmegekből városunk veszélybe forgását, lovasembert küldött rögtön, s ajánlta a község segítségét, ha szükség van rá. Az ily szomszéd község előjáró megérdemli a dicsőreket, meg hálás köszönetünk, de városunk községe legyőzte a vészt, és így a jó indulat ténybe nem tündököltetett.

A tűz megoltatott, de azért egy és más hiányok tűntek fel, például: nem volt elegendő öntöző edény, t. i. bórveder, kicsins cseber, melyekkel egy ember öntözhetett volna. Vasvilla, horog, fejsze, apró fecskendező volt, de sok helyen egy veder viz több szolgálatot tett volna mint két gyalog fecskendező. Ezért jó lenne azon bórvedreket, melyeket községünk kebl polgárosítási díja kapott,

M. CORMICK-FÉLE ARATÓ-GÉP.

(Folytatás.)

Itt hiszem, hogy ellenvetéseket teendének a nyeregéből hajtás hibáztatói, kiket figyelmeztetünk kell, miképp a legnagyobb teher — szállítókat tapasztalása bizonyít — a nyeregéből hajtás, előnye mellett; a nyergesülő aránytalan terheltesére pedig, így felel a monda: a jó kocsis oly édes és könnyű teher a nyergeslovon, mint pénzestárczáink tartalma oldalainkon.

A lovali vontatás még sokat nyerend azáltal, ha a b. pontból a rudas lovak által kifejtett erő hatása az a. pontra vitetik által, mit 9 hosszú, könnyű rudasca által eszközölhetni, s így minden másánál 14 ft-erőt megtakaríthatni.

Mint anyagépünk fenntebb figyelmeztetett: gépek használata csak kellő előzmények megtétele mellett lehet sikeres és célravezető; nem lévén pedig azok nálunk végbeveve, igen természetes, hogy a gép sok kellemetlenségekkel és akadályokkal találkozok, p. o. oly göröngyös helyeken kell mennie, hogy minden kötései megrendítenek, s néha a zápfogak is majd kihullanak a rázkódás miatt, miből nagyon könnyen sérülés, törés vagy valami más hiba foly ki; majd ismét gabona helyett gyomokat talál, melyeket met-sző fogai sokkal bajosabban vágna, s így nehezebben hatolhat, rángatózásokat szenved, nem ritkán fogai közé is gíz-gaz akadhat.

Ilyszéri körülményeink között nem lesz fölösleges ilykeznünk gépünknek szilárdabb járást adni, mi szerintünk azáltal eszközölhető, ha hátul a középpontban egy könnyű 2' átmérőjű kerék alkalmaztatik, mely a gép egész állományát a légbeni lebegéstől s kellemetlen rángatózástól megóvjá.

Vége a sarló pallóját képező d. e. f. g. vonal d. e. f. része 96", vonórót jelelő a. b. c. pedig 180" lévén, egy oly kétkaru emeltyű képzelendő, melynek egyik karja 180" másik pedig 96" és így mindkét karja hosszú lévén, igen nagy erővel kell azokat az összekötő f. pontnak tartani, különösen az oly esetekben, midőn a legyőzendő akadály a d. pontban működik; mert akkor, mint fentebb láttuk, 105 ft terhet 167 ft erővel kell mozdítani a b. pontból. A c. pontra pedig még nagyobb erőfeszítés esik, miből nem ritkán a c. pont körüli tagokban sérülés vagy éppen törés következik, mint az fájdalom, már legelső napon bebizonyult a szamosfalvi mütétben.

A ki mondottkban kétkednek, az a. kiteszer-kettő igazat tagadná; ez így van, s minthogy így van, az am a kérdés: miként lehetne és kellene kedvezőtleneske körülményeink között oly gyakran előforduló ily esetek veszélyei ellen géppontot némileg biztosítani? Mire röviden azt feleljük: hogy a c.-re sarkaló veszedelmes visszahatást által kell tenni az a. pontra, mit úgy eszközölünk, ha a d. pontot az a. ponttal, egy a légben fekvő erővel, úgy kötjük össze, hogy az alkalmazott összekötővonal se a vitorlák ne akadályozza, se az aratód gabonát ne érje, se a vonóróbe ne ütközzék. Ily módon a mulasztott előzmények hibái, ha el nem háritatnak is, de minden bizonynyal könnyebbítve leendnek.

Ismertetett gépünk ára Londonban 40 ft sterling, 10 silling (392 pft 51 kr); kétségbe-hozhatlan, miként ez árért édes honunkban is kiáltható, s így a porto sat. mi a nevezett summának körülbelül felét teszi, saját erszényünkben maradna, a kiadott summa pedig hazánkban forogna, s kézműveink iparát serkentené.

(Vége következik.)

Mutatvány

LISZNYI KÁLMÁN-nak *)

sajtó alatt álló „Palóc Dalai”-ból.

BODOR ESTYI.

(Kővári László kedves barátomnak, mint első palóc dalaim egyik bírálójának emlékezésül.)

Elénekelte már az arató népség
Az utolsó népdalt, kint a szabad mezőn,
Bátran leül a sas a tarolt határon,
Egyarányba nézvé, hosszan, figyelmezőn.

A napimádó sas háta mögé is lát,
Koszoruba szórva szeme sugárzását:
Melyből, mint tükörből, meglátja hátulról
A legkisebb tárgynak pirinyó mozgását.

A homloka előtt tükörré vált szemfény,
Mint egy kis kerek láng, láthatatlanul ott ég:
A sas szemfényé a napvilággal van
Vérrokonságban, s nincs előtte messzeség.

A nap vére a fény, s a sastojs ha meg
Pattan, ily aranyvért olt belé egy tündér: *)
Ezért nézhet ő a napba, — s a sas szemé
Ezer emberi szem látásával fölér.

Háta mögött messze, bátorságban érzi
Magát a vén ürge, a kis fővenydombon;

*) Erdemes barátunk magányleveléből úgy értjük, hogy körútjának vonalába fog esni Kolozsvár, s az általa úgy szeretett Székelyföld is. Szerk.

1) Ezt meséli a sas szeméről a palócok közt.

A cseplyés oldalon az anyavadmácska
Fiaival játszik s nyugodtan dorombol.

Forr!) a vakondtúrás, s még a vakondoknak
Füle hegye sincs kinn, s a sas mint az orsó
Megfordul, megcsípi, — s így lesz a sas gyomra:
Ürge-, vakond-, avagy vadmacskakoporsó. —

Letarolt már a föld, böngésznek már rajta
A koldussasszonyok, aprólké-czigányok;
S a meztelen rajkók fehér bikanyálba
Tekergődzve, mondják, hogy az: kacagányjok.

... Vége immáron a mezei munkának,
Az aratók haza tértek csoportjával:
S fölcséptették az aratólányok
A kis urfit aranykalászkoronával.

S az udvar közepén a jó nagy hordóbort
Harsány énekszóval hogy elfogyasztották:
A kalászkoronát a szellős pitvarban
Egy nagy öreg rozsdás szögge akasztották.

S ez aztán ott függ a földes ur kedvére.
Diszül, bántatlanul a legkisebb szálig, —
Belopódzott veréb kiveri a szemét,
S a kalászkorona üresen ott ásit.

S ott függnek sorjában, talán már ötven is,
Mint évről évre a termésnek tanui:
Eme kalászok a gazda eddig lejárt
Reményinek bú vagy örömkoszorui. ...

1) A vakondtúrától a föld egy onlik fölfelé társ közben, mint mikor a víz éppen forrásban van a tűznél.

(Folytatjuk.)

kiosztani, hisz itt van annak helye nem a levéltárba, ezen kívül minden czéhbe, társulatba, nemcsak két kéz rudoscsebreket, hanem kicsinyeket is kellene szereznetni, s az ifjabbaknak kiosztani ily alkalmokori használatra. R. L.

Dézs, sept. 20. — Örvedetes hangok rezgének tegnap a kora ősz ködös légterületén át füleinkbe; azonban hogy félre ne értesünk sietünk, megjegyezni, hogy ez örömhangozat nem a kimutatott út és a mellette állandó sáncz bevégzésének híre okozta, nem, oh ez sisyphusi munka! melynek ha egy részét polgártársaink nagy izzadás s még több áldozattal megtevék: jő egy zápor... és oda a munka, s áldozat... Ez öröm parányi oka, a dézsi sugár toronyban megkondult óra első ütése volt; már éve múlt, hogy néma hallgatásában nem figyelmeztetett lassu ütéssel közsorsunk-, a mulandóságra. S miután Bécs s Kanizsát fölkereste, végre is a helybeli óra megfellelése után újból megindult, hogy csendes lejtésével lábáljon az idő mérhetlen tengerén.

És már ki merné nekünk mondan, hogy nem tudják, hány az óra nálunk; midőn e kétértelmű megjegyzésre mi is egyszer hivatkozánk, egy érdeklött a naptárra utala, melyben a nap kelése és fekvése csillagászati pontossággal ki vannak jelölve; de miután Erdély olvasó közönsége nem bír egy naptárt a testvérhon naptár-özöne mellett fentartani, a magyarhoniak pedig a budai csillagdában készülnek, arra figyelmeztetve, hogy nálunk előbb virrad egy kevéssel, de ha ez így lenne, akkor e lapok előfizetői jelenlegi összege előtt legalább egy ezerest kellene szemlélnünk.

De most vesszük észre, hogy e hosszas bevezetés kiszorít a térből, érdekesebb események megírásában. Oh! ezeknek sem vagyunk mi szűkében, s ha a megható jelenetekben gyönyörködünk, hozhatánk az olvasó közönség eleibe az egész, gyilkosság és házfeltörés borzasztó jeleneteiből; de mi örömebb hajtának oly híreket fűzni egybe, melyek kedves illatként vonnának e lapok olvasói körébe minél több előfizetőt, melyet a hírlapbéllyeg behozatala életszükséggá is tesz!

Ezért újdonságainkat keressük magasabb régióban, a művészet tündérvilágában; ennek malasztáiban kívánt minket részeltetni Fr. Theodora, falragaszokkal híván föl egy „Abend-Unterhaltung“-ra, de hasztalan pengett a hárfa aeolitan hurjaival, hasztalan sirt a hegedűhur a gyántatlan nyirettyű alatt... Oh érzékellen közönség! a pusztá terem busan viszhangozza: weiter... weiter...

Művészet és irodalom rokon testvérek, ez utolsónak egy szerény szülöttjét volt szerencsénk látni, a szomszéd szamosújvári polgármester évi jelentését. Szerencsés város, melynek kebelében az ügyek kezelése a nyilvánosság előtt bátor fellépni, s boldog a hivatalnok, ki nemcsak polgártársait, hanem a saját nyílt terén kész számolni. A kinek füle vagyon a hallásra, halljon! Közlebről vették Kovács Samu előfizetői: Praktische ungarische Sprachlehre aláírt példányait*, melyből, mint kézírásból, több helybeli és k. hivatalnok három hó alatt annyi képességet szerzett a megtanulásra alkalmasnak nem hitt édes anyanyelvünkben, hogy Kisfaludy vigjátékait olvashatták; ezen műről wittenbergi tanár Stier Gottlieb a szerzőhöz czimzett levelében így nyilatkozik: „gestehe ich Ihnen gern, das ich besonders Vorzüge in Ihrer Grammatik wahrgenommen habe, tiefergehend grammatische Studien in Ihrer schönen Muttersprache zu machen, so würde ich, aus Ihrem Werke mehr Gewinn versprechen dürfen, als aus der Blochshäuten, die ich in Händen habe.“

Említésre méltó, hogy az újabb időben városunkban megtelepedett izraeliták egy pusztá telket megvettek, reá templomot építendők; mi philantrop érzelmeik lévén, azért tartjuk érdekesnek ez eseményt, mert úgy tekintjük a templomokat, mint a népnevelés egyik kiegészítő tényezőjét. Ha a művészet szívet és kedélyt nemesít, az irodalom értelmet fejt; a vallás az akaratot formálja, s ez által újjászülöti az ember, melyre e népfajnak úgy látszik nagy mérvben szüksége van, ha azon nem igen hiszgelő hangulatot tekintjük, melylyel irányukban mindenfelé találunkunk!!

Aratásunk közepes volt, törökbuza termésünk gyenge, melyet a két rendbeli dér nagyon megrongált, s ezért ára tetemesen felment, azonban a jelenlegi ár ingadoz, a szép tisztabuzát 5 vft, a törökbuza 2 vft 10 kr., a zabot 50 vkr. tartják, de tetemes vásárlás nem történik, csakis a nap szüksége kielégítésére. A marhahusnak fontja 14 vkr, a sertéshús 25 kr, a turo 40 vkr.

NÉVTELEN.

Zilah, sept. 20. — A határbetiltás eszméje, melynek ellenokait nem szavazat, csak figyelmeztetésekképen (mert meg van írva: mindent megvizsgáljatok, s a mi jó, azt tartásotok meg), e lap hasábjain felhoztuk volt, a legutolsó városi közgyűlésen végbement, oly formán, miszerint: jövőre semmiféle csorda nem tartatik, s mindenki

csak saját földjén legeltethet, melyet tetszés szerint be is foghat. — Voltak, kik a mezői rendőrség könnyebb kezelése végett a sajátjoni legeltethetést is ellenzték; de ezen, a régi gyakorlatnál sokkal inkább, s igazán communisticus indítvány nem fogadtatott el.

E végzés községünk gazdasági életében egészen új, s reménytelőleg kedvező időszakot nyit meg, s mint oly progressiv lépés, mely nehézségeit éppen nem az elmélet terén, hanem csupán helyi viszonyokban, a kivitelben találja, s a tagosításnak — már a mennyiben ez nálunk lehet — előzményül szolgál, őszinte üdvözléssel érdemel.

Mintegy husz éve, hogy városunk sáros piacza, az összes lakosság fogat- és gyalog-napszámait kizárólagos segélyével kiköveztetett, — a kész pénzbeli költségek visszapótlásul minden elkendő font marhahusra egy fél krajczár levén kiszabva. — Minthogy eszerint az anyaghordás ingyen napszámokkal történt, a következő díjára pedig a húsrá vetett, s máig is folyó fél-krajczárjok utalványoztatnak: ezen kívül egyéb megtérítési róvatalra éppen nem gondoltak.

Mindezek mellett s dacára, miképp az eddig bejött fél-krajczárok a kövezet költségeit már jóval meghaladják: a városi t. előjáróság a mellette fekvő telkek birtokosait oly rendeltetl lepn meg, melynél fogva mindegyik a hozzá rugó kövezet készíttési árát, □ öletől számítandó bizonyos összegben, executio terhe alatt megfizetni köteles. Mivel azonban valamit kétszer megfizetni minden köz- és magánjoggal ellenkezik; míg megállható című közrovalat alól kihuzódni senkinek sem lehet: átalánosan nyilatkozó osztatlan ohajtásnak felel meg a t. előjáróljáróság: ha a kérdéses rendelet visszavonásával annyi kikerülhetlen mellett, ezen igazolhatlan tereh alól felmentene.

A helybeli ref. gymnasiumban a tanítások f. hó 1-ső napján megkezdődtek, s a tanulók száma eddigelé a 150-et meghaladja, melynek azonban kétharmada az elemi tanodára, s csak a többi esik a tulajdonképpeni gymnasiumra. Ugyanez intézet régi romlodozott osztályszobáinak helyét rövid időn új épület foglalja el, minek eszközölhetése végett a helybeli s vidéki erdő-tulajdonosok faadományozásra szólítottak fel. Az új szobasor, alkalmasint nem mint a régi, az udvar közepét, hanem szélét foglalja el.

Ide vágó hír szerint városunkban a vasárnapi iskolák mellé kereskedelmi tanoda felállítása is van czélba véve.

Időjárásunk... vénségére köpenyegot fordított; a nap elhuzódott a felbős láthatárról, mint kaján rokonok a zsákmanytalan árva házlól, s hátat fordított az elpusztult mezőnek, mint garázna adós, ki a tavaszi nagy harangra ígér megfizetni; addig is — kamatul — esővel és sárral fizet. De ez időjárás kedvező a szántásnak, s ezért tegnap annyi gabona volt a piacon, mennyi az idén egy hetivásáron sem, s ezért csekély ára, s így is gyér kelete volt. Tisztabuzá: 4 frt; kétszeres: 3 frt; rozs: 2 frt 20 kr; zab: 50 kr v. cz. nagy vékaja középáron. Csak a malé tartja magát folytonosan, v. 2 ft 30 krajczár. r. l.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

* Nagy-Szebenben a lótenyésztési jutalom-díjak következőleg ítéltettek oda: I. A csikós anyakanczák első díja, 25 darab arany, alamori gazda Gotschmann Mózes 6 éves fekete kanczájának; a második 6 aranyos díj örmönyszekesi birtokos Szalánczy Albert 6 éves világospej kanczájának; a harmadik 6 aranyos díj mergelni földész Frank János 4 éves sötétpéj kanczájának; — II. A három éves kanczák első díja 15 darab aranát Gotschmann Mózes, alamori gazda, 3 éves világos sárga kanczájának; a második 6 aranyos díj kontzai birtokos Csató János 3 éves világos sárga kanczájának; a harmadik 6 aranyos díj Hankisch Károly, damosi gazdától 3 éves világospej kanczájának. — A többi elővezetett állatok túlhaladtak volt a kiszabott életkort s így a pályázásból kizárattak. Szükséges mennyiségű pályázók hiányában még négy díj, összesen 24 d. arany, maradt kiosztatlan. (Sieb. Bote.)

* Verespatakon a József-bányában egy közönséges bányamunkás augusztus végén és szeptember elején, először 83 s aztán ismét 8 font terméssaranyat kapott, a mi körülbelül 9100 aranypénznyi érték. A talált a (magán) bányamivel-tetők régebben egyszer elbocsátottak volt; de aug. hóban ígérkezett, hogy ha neki megint munkát adnak, helyi ismereteinél fogva gazdag nyeresémet fog eszközölni a tulajdonosoknak, a mi meg is történt.

* A szebeni hivatalos lap meghívá a világ minden divatárúit, hogy szerencsét próbálni menjenek N. Szebenbe, a divatárúsnok Californiájába, a hol egy bécsi marchandé des modes a legközelebbi sept. vásár alkalmával három nap alatt 1600 hölgyi kalapot adott el.

* Kolbenben egy körtvefa az idén már harmadikszor virágzik, s a virágok közt az első és második rendbeli terményből érett és félrett körtvék kandikálnak.

* Európában csak négy milliárd készpénz van, s e négy milliárdon alapszik több mint 60 milliárd papír hitel és forgalma. E papírból 50 milliárd az állandóságok rovátába esik, s több mint 20 milliárd bankjegyek, vasúti részvények stb-re.

* Az egyesült államok almanach-ja szerint földünk népessége következőleg oszlik fel: Afrikára 100,000,000 lakos; Amerikára 67,676,882; Ázsiára és szigeteire 626,000,000; Ausztráliára és szigeteire 1,248,000; Európára 269,517,521; Polynesiára 1,500,100.

* Hogy az ausztriai birodalomban termelt borkat ne csak ízük, hanem vegyertartalmuk után is meg lehessen ismerni Moser tanár vegyertartalmakat tesz, s vizsgálódásai eredményét az illető bortermelőkkel közölni kész.

* A „Kr. Ztg.“ írja sept. 21-ről: Nálunk (Brassóban) a tél egészen beállott, s tegnap hóhelyek szállingóztak, mintha december közepén lennénk. Meg az alsóbb fekvésű hegyeken is hó van, az álló vizeken jég vála látható. Még lesznek szép napjaink; de a természet zöldje és a törökbuza is talán meg van semmisítve. Egy krajovai tudósítás szerint Plassa-Kapului-ban pusztító marhavész ütött ki, minék következtében, nehogy az Erdélybe is átharapódzék, a szarvasmarhára nézve a kormányzóság 20 napi veszegzárt rendelt megartatni.

* (Hírlapirodalom Csehországban.) A 4 és 1/2 millió lakosságú Csehországban jelenleg négy politikai hírlap létezik, u. m. „Prága újság“, „Bohemia“, „Csehországi napi követ“ és „Prágske Noviny“, ez utolsó cseh, a többi német nyelven, s az első és utolsó hivatalos mindegyben, 3000 és 1500 előfizetővel. A „Bohemia“ előfizetői száma 4000-re megyen, s politikai tartalomon kívül, szépművészeti közleményeket is ad. A „Csehországi napi követ“ a politika mellett, főleg az ország anyagi és gazdasági érdekeinek szentel kiváló figyelmet, s 3000 példányban nyomatik. Tehát összesen 4000 példány, miből az egyetlen nemzeti nyelvű számára csak 1500 jut; — az ország népességéhez mérve nem legkedvezőbb arány, mert a különböző vidékeken megjelenő s leginkább hirdetésekre szánt „Ertesítő“-ket ide sorozni nem lehet. Ezt a kútfőül szolgáló német hírlap mondja, de hát a mi, összesen 4500-re alig menő politikai hírlap olvasó közönségünk minő reflexiót kényel, kivált ha a behozni célzott napi sajtót temető-talpbán fenyegető helyeg-rovatok nyomán egyenesen következő esőkenes kiállításokat tekintetbe vesszük?

* Rachel kisasszony, a francia szávaló dráma hősnője, újabb tudósítások szerint nemsokára lelépnd — az élet színpadáról. Egészségi állapota oly veszélyes, hogy orvosai két havi életet se ígérnek.

* (Kedélyes lapszemle) A „Pesti Napló“ szeptember 24-diki számában olvassuk: „Csak a napokban lovagolt el innen (Kolozsvárról) Carré úr a magas lóművészet hátán; elvitte a se-regestől tudó tömeg rakás pénzét, tanítgatván érte — a többek közt — afele „falsche Pepita“ nevű morált.“ — A „Magyar Futár“ ugyancsak sept. 24-diki számában meg M.-Vásárhelyről ezt írja: „Hírlík, hogy Carré lovas komédiája Szebenből ide akar jöni. Kár bizony, mert itt a zab árát se nyerné ki. — Mi gyönyörűség lehet is a bukenczekben, hisz a purdék sokkal görögnyösebb teretunon akár hat cigányke-reket is hánynak egy... szivarvégért. A ló ügyessége? üres prádé! Egyéb semmi. Punktum.“ Eddig a Futár. Vigyázzanak a tisztelt lapok, mert bizony lovagiatlansággal és férfiatlansággal fogják vádolni „nehányan!!“

Sajtó hiba. Lapunk 120-diki számában 1-ső lap 1-ső hasáb 17 sor. „A fordulat pontnak, mely a jelennek figyelembe nem vétele“ olvassd. „A fordulat pontnak, mely a jelen...“ Legközelebbi számunk m.-vásárhelyi levelében pedig a „partie hontese“ helyett „partie hontese“ az 510-dik lap 3-dik has. 3-dik sor. „A legkitűnőbb magyarázatokkal“ olvassd: legkieleltébb....

K Ü L F Ö L D.

— A „Patrie“ sept. 7-ki száma a stuttgarti összejövetel tárgyában a következő figyelmet érdemlő elmékedéseknek adja magát:

„1857 sept. 25-én valószínűleg nagy nap fog beigattalni Európa történetébe. Ezen nap Stuttgartin a két császárt, Oroszország császárat és a francziák császárat, egyesülve látandja. Sept. 24-kén várják Württemberg fővárosában ő felségét II. Sándor császárt, s azt hiszik, hogy ő felsége III. Napoleon császár oda ugyanazon nap meg fog érkezni. Némelyek bizonytalanságban voltak, vajjon a császárnék feleséges férjeiket elkísérendik-e; azonban biztosan állíták, hogy az orosz császárné egészségi állapota neki nem engedi meg az összejövetelben való részvételt, és hogy a francziák császárnéja szintem nem mennd el Stuttgarba.

Ezen ünnepélyes összejövetel — folytatja a „Patrie“ — azon másira emlékeztet bennünket, mely egészen más körülmények közt Tilsitben ment végbe. I. Napoleon császár akkor éppen a friedlandi ütközetet nyerte meg, és ezen nagy győzelem ama borzadalmas coalitiot, mely magának azzal hízelt, hogy I. Napoleon csaknem európai sovérainitását megsemmisítendi — ájultságba ejté. A friedlandi ütközet után öt nappal a császár főhadiszállását Tilsitbe tette át. Ott fogadá a fegyverszünetet illető javaslatot, melyet hozzá Labanow-Rostowski hg. vitt át. Jan. 21-én 1807. a fegyverszünet Orosz- és Franciaország közt aláíratott. A mi Poroszországot illeti: erről szó sem volt. I. Sándor császár, a ki Poroszországot a coalitioha bevonta, egész lenézéssel a nélkül alkudozott. (Itt a porosz lapok megszakítják a „Patrie“ cikket, mivel mint mondják, az a köztiszeletben álló Luiza királynéna nem nagyon illő helyet foglal magában). „Junius 25-én ment végbe a Niemen-en a Sándor és Napoleon császár közötti összejövetel. A két uralkodó, miután a folyó kétfelőli partjait elhagyta, bizonyos jeladásra két átelleses ajtón egyszerre lépett ki. Ezen módon került ki az elsőbbség feletti kérdést. A francia és angol tábornak naszádokon volt; — míg a két császár, egymással hosszasan elzárkózva, a világ ügyeivel foglalkozott. Ötven év mulva kellett ugyanazon egyszerű jelenetnek a Tilsitben kibékült nagy császárok két örökösse között megújulni.“

— Berlinből sept. 13-án írják: Az összes evang. keresztyének gyűlésére Amerika, Ausztrália, Cseh-, Magyar-, Angol-, Francia-, Olaszországból, s a világ legtávolabb zugaiából is jelentek meg lelkeszek. Bécsnek

